

Příloha č. 3

~~T a j n é~~

Výtisk č. : 31

Počet listů: 14

V Y S T O U P E N Í

ministra zahraničních věcí ČSSR s. Bohuslava Chňoupka

Vážení soudruzi,

především upřímně děkuji našim hostitelům, osobně soudruhu Mladenovovi za vřelé přivítání, pohostinnost, za vynikající podmínky, které vytvořili pro naši práci.

Jsme přesvědčeni, že toto setkání přispěje k posílení našeho koordinovaného postupu na mezinárodní scéně, což je zvláště důležité vzhledem na současnou situaci, která se od dubnového zasedání výboru ministrů ještě více zkomplikovala. Tuto skutečnost plně potvrdilo i červnové setkání nejvyšších stranických a státních představitelů v Moskvě. Proto naše návrhy na konkrétní a reálná opatření, jak tento nebezpečný vývoj zastavit, zůstávají v platnosti. Pomohly by nejen zabránit nebezpečí vypuknutí jaderného konfliktu, ale zároveň i k zastavení zbrojení a postupnému odzbrojení. Přispěly by k zlepšení vztahů mezi státy s rozdílným společenským zřízením, k likvidaci stávajících ohnisk napětí a k zajištění celosvětového míru.

O jednoznačné odpovědnosti americké administrativy za tento stav nemůže být pochyb. Ta nadále zintenzivňuje své krajně nezodpovědné pokusy zvrátit vojenskou rovnováhu a změnit vojensko-strategickou situaci ve světě. Vyvolává nová ohniska napětí.

Počíná jednu studenoválečnickou akci za druhou. Nevynechává ani jednu oblast, nenechává si ujít ani jednu příležitost, aby neomaleně neosočovala Sovětský svaz a jeho spojence. Prezident Reagan na vlnách Hlasu Ameriky dokonce štvál lid socialistických zemí proti jejich vlastním vládám, věc v historii vztahů mezi státy vskutku nevídanou. Viceprezident Bush na půdě neutrálního Rakouska prohlašoval, že neuznávají žádné zákonné rozdělení Evropy a porušení závazků z Jalty Sovětským svazem je prvotní příčinou dnešního napětí mezi Východem a Západem.

Co k tomu říci? Pouze to, že v důsledku takovéto politiky dochází k další destabilizaci vztahů mezi státy a napětí dosahuje nebezpečných mezí.

Součástí této konfrontační politiky je i bezostyšná kampaň americké administrativy "diferencování" mezi socialistickými zeměmi. Výmluvně o tom svědčí již zmíněný bezpreceďentní projev Bushe. Řekl doslova, že politika diferenciac znamená, že USA sledují, do jaké míry ta či ona socialistická země provádí autonomní zahraniční politiku, nezávislou na pokynech z Moskvy. S těmi, které provádějí "nezávislou", budou rozvíjet těsnější styky. Naopak nepůdu odměňovat ty, které jsou ve vleku sovětské linie, jejichž zahraniční politika je určována v Moskvě, které provádějí bojovnou zahraniční politiku a jednají jako zástupci Sovětů. Velvyslanec USA v Československu Matlock, odcházející od nás do funkce hlavního poradce Clarka pro Evropu, na otázku, co má takováto politika znamenat, řekl totéž jinými slovy: jde o rutinní věc, protože USA se chovají k těm, které země podle toho, jak se ona chová k nim a z toho hlediska politika diferenciac není diskriminací, ale výrazem toho, že USA nemohou přistupovat k jednotlivým socialistickým zemím jako k "duplikátům".

Cíle takovéto politiky jsou jasné. "Rozdiferencovat" socialistické země. Jedněm vyhrožovat, druhé osočovat, třetím slibovat laskavosti.

Tuto politiku americké administrativy považujeme za přímé politické vydírání, za snahu oslabit a rozdělit socialistické země. Takové pokusy co nejrozhodněji a nejdůrazněji odmítáme. Naši zbraní je pevná jednota a důsledná koordinace.

Washington ve své politice odmítání dialogu se socialistickými zeměmi, v politice bourání mostů vybudovaných v období dialogu sedmdesátých let se přitom usilovně snaží, a to nikoliv bez úspěchu, zapojovat do konfrontačního kursu proti socialistickým zemím své evropské spojence. Podle našich poznatků jejich podpora americké politiky však není bezvýhradná. Mají i nadále zájem o pokračování uvolňování, o rozvíjení dialogu. To jsme si ověřili v rozhovorech s jejich představiteli, a to i v těchto dnech v New Yorku. Ať jde o Francouze, Kanaďany, Belgičany, Italy, Nory, Dány či západní Němce. Všichni označují uvolňování za užitečné a nezbytné. V otevřené výměně názorů, spatřují možnost odstranit vzájemnou nedůvěru a snížit nastávající napětí.

Naše zkušenosti potvrzují, že se uvedené postoje promítají také do bilaterálních vztahů. Tak například pozitivní posun je patrný v naší relaci s Francií, která vyjádřila zájem povýšit vzájemný politický dialog. Podobné tendence zaznamenáváme ve vztazích s Itálií. Nové možnosti dalšího rozšíření kontaktů se vytvářejí i pokud jde o Belgie, Dánsko, Lucembursko, Norsko, Švédsko, Španělsko, Švýcarsko, Turecko či Řecko.

Uvedené příklady v žádném případě nepřeceňujeme. Domníváme se však, že odrážejí objektivní zájem, ale i obavy z toho, co bude dál, dojde-li k rozmístění amerických raket na evropském kontinentě. Z tohoto hlediska mohou takovéto kontakty vytvořit infrastrukturu dialogu a vyústit do skutečně konstruktivních výsledků. Proto chceme takto pracovat aktivně se všemi, kteří adekvátně odpoví. Přitom chceme usilovat o kontakty na co nejvyšší úrovni. O partnery proto systematicky vyvoláváme konkrétní reakci na naše návrhy. To poslouží jejich prosazení i samotnému dialogu.

Vážení soudruzi,

současným největším nebezpečím je rozhodnutí Spojených států rozmístit v některých západoevropských zemích nové jaderné rakety středního doletu. Toto rozmístění by znamenalo narušení stávající rovnováhy mezi Varšavskou smlouvou a NATO v Evropě i v globálním měřítku. Vytvořilo by novou vojensko-strategickou, ale i politickou situaci ve světě.

K tomu jsou již západně od našich hranic uskutečňovány první, zcela konkrétní kroky. I to svědčí o tom, že Washington považuje Ženevská jednání pouze za tribunu pro získání času a vytváření dojmu, že chce o této otázce jednat. Jeho "nulové řešení", "prozatímní varianta", či jejich nedávné modifikace dokazují, že hlavní pro něho určitě není harmonogram jednání, ale harmonogram rozmístění raket.

Důsledně podporujeme všechny sovětské iniciativy, protože jediné ony vytvářejí předpoklady pro dosažení spravedlivé dohody, respektující zásadu rovnosti a stejné bezpečnosti. Nejnovější návrhy přednesené soudruhem J.V. Andropovem 27. srpna nemohou nechat žádného reálně uvažujícího politika na pochybách o upřímném úsilí SSSR najít východisko ze situace, do níž zavedly jednání Spojené státy.

Dojde-li přece jen k rozmístění nových amerických raket, bude nutné - jak bylo zdůrazněno v prohlášení sovětské vlády z 27. května a za které se plně staví stanovisko předsednictva ÚV KSČ a vlády ČSSR z 3. června - uskutečnit opatření týkající se rozmístění dalších prostředků, aby tak byla vytvořena nezbytná protiváha ke zvyšujícímu se počtu jaderných předsunutých prostředků USA v Evropě a jaderných zbraní dalších zemí NATO a přijmout odpovídající odvetné kroky, jež by se týkaly i území USA.

"Československá socialistická republika - cituji z vystoupení soudruha Gustáva Husáka na červnovém setkání v Moskvě - vědoma si nebezpečí, které hrozí z rozmístění nových raket střed-

ního doletu v některých zemích západní Evropy, je připravena se aktivně účastnit nezbytných opatření k zachování strategické rovnováhy v Evropě a k obraně bezpečnosti našeho společenství".

Mnohokrát jsme jasně řekli, že si takový vývoj nepřejeme, že by nám byl vnucen, a proto jsme předložili společně řadu návrhů, jak mu zabránit. Tento názor zastáváme i nyní. Jednalo by se o vynucená opatření učiněná v zájmu zajištění nezbytné obrany jak našeho státu, tak i celého socialistického společenství. Jsme si přitom vědomi, že by zatížila a zkomplikovala naše plány společenského, materiálního a sociálního rozvoje. Bude třeba, abychom všichni a s plnou silou působení doma i v zahraničí, ukázali, že k odvetným opatřením jsme byli donuceni neústupností USA a NATO. A abychom zároveň zdůraznili, že tyto kroky odrážejí vůli všech socialistických zemí bez rozdílu, nedopustit narušení záruk bezpečnosti socialismu a světového míru.

Naše poznatky svědčí o tom, že připravenost ZSS přijmout odvetná opatření nezapadá do scénáře a způsobu uvažování západní Evropy. Jasně to dokumentují naše jednání s představiteli řady západoevropských zemí.

Dánský ministr zahraničních věcí, který v průběhu jednání v Praze řekl, že jeho návštěva se uskutečňuje v rámci sondáží paktu NATO ohledně naší reakce na rozmístění amerických raket, přiznal, že se přijetím dvojího usnesení státy NATO ocitly na nebezpečné cestě. Za argumentaci, že i po případném tzv. doobrojení NATO by prý bylo možno pokračovat v ženevských jednáních a po dosažení dohody "stáhnout, co již bylo rozmístěno", bylo cítit obavy z našich odvetných opatření. Totéž se projevilo i v rozhovorech, které jsme měli například s Genscherem, Lancem, ale i dalšími v OSN, jakož i při našich nedávných konzultacích s Brity či Nory. Když jim bylo jasně řečeno, že s takovými opatřeními počítáme, zdůrazňovali své zklamání nad těmito našimi záměry, neboť - podle nich - Pershingy 2 - mají pouze

vyrovnat sovětskou převahu, a proto - pokud by došlo k rozmístění raket i v Československu, případně v jiné socialistické zemi - znamenalo by to opět převahu Varšavské smlouvy nad NATO, kterou by bylo třeba znovu vyrovnávat, čímž by došlo k novému kroku zbrojení na ještě vyšší, nebezpečnější úrovni.

Shrnujíce naše poznatky z posledního období můžeme dojít k těmto závěrům:

1. USA jsou plně rozhodnuty rozmístit rakety středního doletu v západní Evropě;
2. v této otázce "zdisciplinovaly" své spojence v NATO, jak možno soudit z jejich téměř - až na odstíny - identických vystoupení v OSN;
3. nadále odmítají započítávat prostředky Anglie a Francie;
4. bez rozdílu však vítají naše prohlášení, že je ještě čas k přijetí rozumné dohody;
5. zjišťují naši reakci, dokonce se zajímají, jaké rakety míníme rozmístit na našem území;
6. vyslovují obavy z toho, co bude dále po rozmístění, jaká bude Evropa, jaká bude situace ve světě, jak si představujeme další politiku.

Jsme toho názoru, že v této poslední závažné otázce by bylo potřebné, v příslušném čase se poradit.

Vážení soudruzi,

za současné situace do popředí naléhavě vystupují i další významné iniciativy zemí Varšavské smlouvy zakotvené v pražské Politické deklaraci k odvrácení jaderné katastrofy.

Za hlavní považujeme, aby po příkladu Sovětského svazu ty jaderné státy, které tak dosud neučinily, přijaly závazek nepoužít jaderné zbraně jako první. Vystupujeme pro kvalitativní

a kvantitativní zmrazení jaderných arzenálů, jako důležitého kroku k zastavení závodů v jaderném zbrojení. Chtěl bych zdůraznit, že plně podporujeme a budeme aktivně prosazovat návrhy k otázkám "Odsouzení jaderné války" a "Zmrazení jaderné výzbroje", které SSSR předložil 38. zasedání VS OSN. Toto fórum by mělo rovněž dát nový impuls k přípravě smlouvy o úplném a všeobecném zákazu zkoušek jaderných zbraní a jejich likvidaci.

Navrhujeme vytvořit skupinu expertů pro otázky odvrácení nebezpečí jaderné války, která by rozpracovala další praktické kroky vyplývající z našich návrhů. Jsme připraveni vytvořit co nejlepší podmínky pro činnost této pracovní skupiny v Praze.

Za mimořádně naléhavé pokládáme zabránit militarizaci vesmíru. Proto plně podporujeme návrh SSSR na uzavření smlouvy o zákazu použití síly v kosmickém prostoru a z kosmu vůči Zemi. Spatřujeme v ní nejefektivnější způsob, jak zmařit plány Pentagonu na umístění bojových prostředků v kosmickém prostoru a zabezpečit jeho využívání výlučně k mírovým účelům.

Chemická skupina Ženevského Výboru pro odzbrojení dospěla podle našeho názoru do takového stadia, kdy by již mělo následovat formalování konkrétního textu smlouvy. K tomu je ovšem zapotřebí politické vůle. Vzhledem k postupu USA a nedávnému souhlasu Kongresu s výrobou binárních chemických zbraní nelze její vypracování a přijetí v dohledné době očekávat. I proto je zvláště aktuálním náš společný návrh z PPV na Evropu bez chemických zbraní. Měli bychom na tomto našem zasedání v souladu se zprávou pracovní skupiny rozhodnout o oficiálním předložení uvedeného návrhu.

Na vídeňských jednáních vidíme hlavní problém v absenci politické vůle Západu po vzájemně přijatelných ujednáních. Zaměřuje se pouze na projednávání dalších otázek a chce nás nutit do dalších ústupků, zejména v oblasti přidružených opatření. Nadále akcentuje otázku početního stavu vojsk. Proto budeme muset i v probíhajícím kole pokračovat v našem úsilí, abychom

jej přiměli k věcnému dialogu o klíčových otázkách a ke konstruktivní odpovědi na komplex našich návrhů.

Pokud jde o problematiku bezjaderných pásem v Evropě, naše zkušenosti ukazují, že navzdory trvajícím výhradám, roste o ně zájem i u některých států NATO. Setkáváme se v této souvislosti s řadou názorů a dotazů. Například dánský ministr projevoval zájem o to, jaké části území socialistických států by byly zahrnuty v pásmu severní Evropy. Turecký ministr kladl otázky, do jaké míry by byl zahrnut do pásma na Balkáně černo-mořský prostor. Z takových a podobných projevů zájmu soudíme, že tyto iniciativy je třeba neustále držet na programu dne a chápat je nejen jako prostředek k bezpečnější Evropě, ale i jako cenný přínos do mechanismu jednání o odzbrojení vůbec.

Zasazujeme se o to, aby co nejdříve byly zahájeny příné rozhovory mezi státy Varšavské smlouvy a státy NATO o nezvyšování a o snížení vojenských výdajů, ve smyslu návrhů výzvy vypracované na zasedáních skupiny expertů v Bukurešti.

Vážení soudruzi,

na lednovém zasedání politického poradního výboru a na dubnovém zasedání výboru ministrů zahraničních věcí členských států Varšavské smlouvy jsme postavili do centra našich mírových iniciativ návrh Smlouvy o vzájemném nepoužití vojenské síly a zachování mírových vztahů mezi členskými státy Varšavské smlouvy a NATO. Proto jsme jí věnovali mimořádnou pozornost již v době, kdy jsme v souladu s daným mandátem předávali Politickou deklaraci představitelům vlád, mezinárodním organizacím a významným politickým osobnostem. Vycházíme z našeho společného přesvědčení i vzájemné dohody, že návrh Smlouvy musí být stále na pořadu dne, musíme jej udržovat stále ve vědomí světové veřejnosti a nesmíme dopustit snahy zemí NATO rozněhnat její význam a slehčit ji se stolu.

Při všech našich jednáních návrh podrobně a s náležitou argumentací vysvětlujeme. Setkáváme se se strohými odmítáními, jak to učinil ve Washingtonu Egelberger při přijetí mého náměstka. Nadále se však setkáváme s řadou dotazů na zaměření Smlouvy a její náplň. Opakovaně je nám kladena otázka, proč vlastně přicházíme s takovým návrhem, když princip nepoužití síly je jednou z hlavních zásad Charty OSN. Zda neexistuje nebezpečí, že Smlouva vyvolává pochybnosti o platnosti stávajících mezinárodních závazků, respektivě zda a jak by je doplnila. Zda bude platit i uvnitř obou vojenských seskupení a nebude-li přijetí závazku nepoužití síly proti lodím, letadlům a mezinárodním komunikacím znamenat rozšíření sféry působnosti Varšavské smlouvy a Severoatlantického paktu. Jak bude řešena otázka účasti třetích států. Nebo zda se počítá s verifikací, ale také se sankcemi k zajištění dodržování ustanovení Smlouvy.

Je bezesporu užitečné, že se nám tak naskýtá vhodná příležitost podrobně vysvětlit smysl a podstatu návrhu Smlouvy. Z charakteru dotazů je zřejmé, že mají různorodou motivaci. Jedny jsou vedeny snahou za každou cenu vyvolat pochybnosti o účelnosti našeho návrhu s pravděpodobným konečným cílem ho odmítnout. Druhé chápeme jako projev upřímného zájmu. Další pak svědčí o sympatiích či o podpoře myšlenky návrhu. Pokud jde o západoevropské země jako celok, naše poznatky ukazují, že jejich přístup prochází určitým vývojem. Naše jednání to potvrzují. Například zcela nezávné konzultace na úrovni náměstků s Francií, Velkou Británií a Norskem ukazují, že tyto státy jsou přístupnější k naší argumentaci a ochotnější k výměně názorů.

Domníváme se, že v zájmu našeho pokroku v uvedené otázce by bylo užitečné nyní přejít od stadia sondáží ke shrnutí získaných poznatků a k jejich vyhodnocení. Zároveň bychom si měli řídi, co budeme dělat dále. Jsme toho názoru, že již nazrál čas zahájit konkrétní jednání. Proto považujeme za potřebné ustavit pracovní skupinu, která by rozpracovala náš další postup.

Jak je vám známo předkládáme návrh na vytvoření pracovní skupiny expertů k otázkám odvrácení nebezpečí jaderné války. Pokud není možné přijmout konečné rozhodnutí o vytvoření této skupiny na nynějším zasedání výboru ministrů zahraničních věcí v Sofii, považujeme za prospěšné pokračovat ve výměně názorů na tuto otázku diplomatickými kanály. Konečné rozhodnutí by potom mohl učinit výbor ministrů na svém příštím zasedání v Budapešti. Jsme připraveni vytvořit co nejlepší podmínky pro činnost této skupiny v Praze.

Vážený soudruzi,

děkujeme, že i za zhoršené mezinárodně politické situace lze dosáhnout konkrétních opatření k jejímu ozdravení, jsou výsledky madridské schůzky. Předsednictvo ÚV KSČ a vláda ČSSR přivítaly ve svém prohlášení, že schůzka byla úspěšně završena přijetím obsažného a vyváženého dokumentu, zakotvujícího pokračování politiky uvolňování, dialogu Východ-Západ a rozvíjení všestranné spolupráce na zásadách mírového soužití. Prvořadý význam přikládáme rozhodnutí svolat v lednu příštího roku do Stockholmu Konferenci o opatřeních k posílení důvěry a bezpečnosti a o odzbrojení v Evropě, jež by měla zajistit rozšíření politicky uvolňování z oblasti politické do oblasti vojenské. Dosažením pozitivního výsledku v Madridu byl také splněn úkol stanovený v pražské Politické deklaraci a v komuniké dubnového zasedání výboru ministrů. Představuje vítězství politického realismu a je děkujeme, že při dostatek politické vůle lze řešit i ty nejsložitější problémy. Jsme toho názoru, že výsledky schůzky mohou otevřít cestu nové fázi procesu uvolnění.

Chtěl bych vás, soudruzi, v této souvislosti informovat, že všem našim příslušným orgánům a resortům bylo uloženo rozpracovat v souladu s naším zákonodárstvím Výsledný dokument a předložit předsednictvu ÚV KSČ a vládě ČSSR návrhy k jeho plnění.

Při rozpracování našeho dalšího postupu vycházíme z toho, že Západ - což neskrývá - bude z Výsledného dokumentu akcentovat především otázky 3. koše, záměrně je zkresleně interpretovat a pokoušet se je zneužívat k nepřijatelnému vněšování do vnitřních záležitostí socialistických zemí. Takové snahy budeme důsledně odmítat a zdůrazňovat nutnost komplexního přístupu k plnění Výsledného dokumentu, včetně respektování zákonných norem signatářských zemí. Přístup jednotlivých západních zemí k plnění Výsledného dokumentu budeme průběžně vyhodnocovat a získaných poznatků využívat při stanovení dalšího postupu a také v naší propagandě.

V přípravě na plánované mnohostranné setkání budeme usilovat o maximálně koordinovaný postup bratrských zemí. Zvláště na nejdůležitějším z nich, stockholmské konferenci. Je zřejmé, že Západ se bude snažit zúžit její jednání především na problematiku konvenčních zbraní a vyzvedávat otázky kontroly a verifikace. Očekáváme, že rovněž v otázce struktury konference se projeví různé tlaky zemí NATO, kterým bude nutno koordinovaně čelit.

V těsné součinnosti s ostatními zeměmi VS budeme usilovat o to, aby konference byla efektivní a stala se fórem prosazování celého komplexu politickovojevných otázek v duchu návrhů Politické deklarace PRV VS a závěrů ze zasedání výboru ministrů. Vítejme iniciativu PLR sejít se počátkem ledna 1984 ve Varšavě na úrovni náměstků ministrů zahraničí ke společné přípravě této konference.

Z mého setkání v OSN s ministrem Mojsovem vyplynulo, že Jugoslávie projevuje iniciativu, aby se zahájení stockholmské konference zúčastnili ministři zahraničních věcí zemí NIK a alespoň některých - jak on říká - zemí z Varšavské smlouvy a NATO. Podle jejich názoru by toto dalo Stockholmu důležitý impuls a novou dimenzi morální a politické autority. A bylo by to důkazem, že i v nové situaci, po rozmístění raket, je možné prokázat, že dialog a spolupráce nejsou pohřbeny, ale jsou možné.

Mimořádný význam přikládáme společnému iniciativnímu a ofenzivnímu působení v otázkách lidských práv a s propagandistickým využitím veškeré argumentace si vytvářet příznivé podmínky pro plánované expertní schůzky v Ottawě a v Bernu. Za důležité v této souvislosti pokládáme, že se nám v Madridu podařilo prosadit závislost konání bernské schůzky na výsledcích dosažených v procesu zmírňování mezinárodního napětí.

Pokud jde o svolání kulturního fóra v Budapešti v roce 1985, jsme pro to, aby socialistické země zde vystoupily ofenzivně a s konkrétními návrhy na navázání kontaktů v nejrůznějších kulturních oblastech.

Pokud jde o probíhající všeobecnou rozpravu na 38. VS OSN, hodnotíme ji jako výrazněji politicky polarizovanou a ideologizovanou nežli v minulosti. A to proto, že jejím dominujícím tématem jsou zejména otázky války a míru, vztahy Východ-Západ, resp. VS - NATO, přičemž dříve akcentované otázky ekonomiky jsou odsunovány na druhé místo. Považujeme proto za pozitivní, že většina členů OSN klade důraz na nutnost zmírnění mezinárodního napětí, udržení mezinárodního míru a na dosažení skutečného pokroku v jednáních o odzbrojení, že většina států za zdroj nebezpečí a příčinu nepříznivého vývoje mezinárodní situace považuje militaristické plány imperialismu, že odsuzuje - a to dokonce i pokud jde o země Afriky, Asie či Latinské Ameriky - plán USA a NATO rozmístit v západní Evropě nové rakety středního doletu. Realisticky vidí, že rozmístění by vyvolalo novou spirálu zbrojení, která by všem bez rozdílu - tedy i nezúčastněným i neutrálním zemím - přivodila negativní bezpečnostní, politické a ekonomické dopady.

Nyní několik slov o Blízkém východě.

Za nový faktor, který dále zosťňuje a komplikuje situaci v této oblasti, považujeme přímé ozbrojené zasahování Spojených států v Libanonu. Eskalace jejich vměšování potvrzuje naše dosavadní hodnocení strategických zájmů USA na Blízkém východě.

Rozšířit vojensko-strategické předmostí pro své zasahování do záležitostí celé oblasti.

Uvítali jsme dohodu o zastavení palby a máme zájem o překonání vnitřních rozporů jednáním. Trváme na tom, aby byly z Libanonu odsunuty cizí vojenské síly, t.j. Izraele, USA a dalších zemí NATO. Máme za to, že jednotky Sýrie a dalších arabských zemí mohou být odsunuty teprve tehdy, až definitivně odejdou Izraelci a jejich ochránci.

Libanonský problém vidíme v kontextu celkové situace na Blízkém východě, vidíme jej v souvislosti s řešením palestinské otázky. Vycházíme z nutnosti dosažení komplexního a spravedlivého mírového urovnání cestou mezinárodní konference za účasti všech zainteresovaných stran, včetně Organizace pro osvobození Palestiny.

Vážení soudruzi,

nyní několik poznámek k práci tří pracovních skupin, které na základě našeho rozhodnutí měly rozpracovat otázky spojeného sekretariátu a pracovního mechanismu Varšavské smlouvy, odstranění chemických zbraní z Evropy a nezvyšování a snižování vojenských rozpočtů. Podle našeho hodnocení všechny tři skupiny pracovaly s plným vědomím své odpovědnosti a mandátu. Jejich práci můžeme hodnotit pozitivně, i když ne ve všem se mohly dopracovat optimálních výsledků v závislosti na zralosti té či oné otázky a možnosti ji řešit. Ukazuje se, že ustavení pracovních skupin ad hoc k přípravě podkladových materiálů pro zasedání politického poradního výboru a výboru ministrů zahraničních věcí je nanejvýš účelné.

Pracovní skupina, která zasedala v Sofii, připravila seriózní materiál o spojeném sekretariátu a pracovním mechanismu. I když jsme očekávali, že dospěje k vypracování povněžní struktury a řádu jednání našich pracovních orgánů, jsme rádi i za tyto výsledky. Buďte jistě účelné, jak se hovoří v příslušné

zprávě, vrátit se k těmto otázkám po nějakém čase a vyhodnotit poznatky z nově ustálené praxe, které by bylo potřebné opět kodifikovat. Domníváme se, že bude zejména třeba znovu posoudit otázku ustavení mnohostranné skupiny pro výměnu informací.

Pozitivně hodnotíme práci i dalších dvou skupin. Pokud jde o otázku chemických zbraní, skupina se nesjednotila na hlavní otázce, a to zda jít při odstranění chemických zbraní z Evropy cestou zón anebo celého kontinentu. Československo zastává názor, že schůdnější a efektivnější cesta je po zónách.

Vážení soudruzi,

máme před sebou návrh komuniké z jednání našeho výboru ministrů. Byl pečlivě a důkladně připraven mnohostrannou skupinou zvláštních představitelů a posouzen a doporučen na schůzce našich náměstků. Doporučuji proto, aby komuniké bylo přijato, stejně tak protokol z našeho jednání.

Závěrem bych chtěl vyjádřit přesvědčení, že cílevědomá, soustředěná a zkoordinovaná činnost členských států Varšavské smlouvy přinese i v této složité době své výsledky. Věříme, že se výsledky našeho sofijského zasedání stanou novým přínosem v našem boji za odvrácení jaderné války, za zmírnění napětí, a za nástup k postupnému odzbrojení.